

สรุป และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยแวดล้อมทางการบริหารที่สัมพันธ์กับบทบาท ในการริเริ่มสร้างสรรค์ ของสาธารณสุขอำเภอในภาคตะวันออกเฉียงเหนือครั้งนี้ เป็นการศึกษาจากกลุ่มสาธารณสุขอำเภอ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 171 คน โดย มีกรอบแนวคิดพื้นฐานว่า การที่สาธารณสุข อำเภอจะมีบทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์ในระดับใดนั้น เป็นผลมาจากปัจจัยสำคัญ 2 ประการ ที่ เรียกว่า ปัจจัยแวดล้อมภายใน และปัจจัยแวดล้อมภายนอก ซึ่งปัจจัยแวดล้อมภายในประกอบด้วย คุณลักษณะส่วนบุคคล และทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลง ส่วนปัจจัยแวดล้อมภายนอก ประกอบด้วยแรง กดดันจากผู้บริหาร และแรงกดดันจากประชาชน ซึ่งในที่นี้ผู้วิจัยได้นำเอาเฉพาะปัจจัยที่ได้จากการ ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ที่เห็นว่ามีน่าสนใจ และคาดว่าจะมีอิทธิพลต่อบทบาท ในการริเริ่ม สร้างสรรค์ของสาธารณสุขอำเภอเท่านั้น ซึ่งปัจจัยแวดล้อมภายใน หมายถึง คุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทางการบริหารและทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลงส่วนปัจจัย แวดล้อมภายนอก ได้แก่ปัจจัยที่คาดว่าจะมีอิทธิพลต่อบทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์ของสาธารณสุข อำเภอ ได้แก่ แรงกดดันจากผู้บริหาร และแรงกดดันจากประชาชน จากแนวความคิดนี้ จึงกำหนด เป็นวัตถุประสงค์ และสมมติฐานในการศึกษาครั้งนี้

5.1 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับของบทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์ของสาธารณสุขอำเภอ ที่มีคุณลักษณะ ส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง คุณลักษณะส่วนบุคคล และทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลง กับบทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์ของสาธารณสุขอำเภอ
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง แรงกดดันจากผู้บริหาร และแรงกดดันจากประชาชน กับบทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์ของสาธารณสุขอำเภอ
4. เพื่อสร้างสมการในการทำนาย ปัจจัยแวดล้อมในการบริหารที่มีผลต่อบทบาท ในการ ริเริ่มสร้างสรรค์ของสาธารณสุขอำเภอ

5.2 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์มุ่งที่จะศึกษาปัจจัยแวดล้อมภายใน ซึ่งประกอบด้วย คุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ประสบการณ์ทางการบริหาร ระดับการศึกษา และทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลง และปัจจัยแวดล้อมภายนอกทางการบริหาร ซึ่งประกอบด้วย แรงกดดันจากผู้บริหาร และแรงกดดันจากประชาชน ที่สัมพันธ์กับบทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์ ของสาธารณสุขอำเภอในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ได้จากสาธารณสุขอำเภอ ที่ปฏิบัติงาน ที่สำนักงานสาธารณสุขอำเภอในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 298 คน สุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบได้จำนวนตัวอย่างเท่ากับ 171 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถาม ซึ่งผ่าน การตรวจสอบความถูกต้อง (Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ 4 ท่าน แล้วได้ถูกนำไปทดลองใช้ (Try out) กับสาธารณสุขอำเภอ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากนั้นได้นำมาหาความเที่ยง (Reliability) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา ของ Cronbach เท่ากับ 0.8354 ซึ่งเป็นค่าที่เชื่อถือได้

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้สถิติ t-test การหาค่าความสัมพันธ์ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

5.3 สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาพบว่า สาธารณสุขอำเภอในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีอายุเฉลี่ย 50.93 ปี สาธารณสุขอำเภอที่มีอายุน้อยที่สุดคืออายุ 30 ปี สูงสุด คือ 60 ปี ประสบการณ์ที่ปฏิบัติงาน ในกระทรวงสาธารณสุขของสาธารณสุขอำเภอเฉลี่ย 28.26 ปี และ ประสบการณ์ที่ปฏิบัติงาน ในตำแหน่งสาธารณสุขอำเภอเฉลี่ย 11.26 ปี และพบว่าสาธารณสุขอำเภอที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 66.10 และจบปริญญาตรีหรือสูงกว่า 58 คน คิดเป็น

ร้อยละ 33.9 ซึ่งสามารถแยกเป็น สาขาวิชาที่จบการศึกษาสูงสุดพบว่า จบการศึกษาในระดับ ประกาศนียบัตรพนักงานอนามัยมากที่สุด คือ 109 คน คิดเป็นร้อยละ 63.70 รองลงมา คือ ปริญญาตรีทางสาธารณสุข และปริญญาตรีทางสุขศึกษา คือร้อยละ 14.6 และ 11.7 ตามลำดับ และยังพบว่า มีสาธารณสุขอำเภอ ที่จบการศึกษาในระดับ ปริญญาโท จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 2.30 และจากการศึกษาสามารถสรุปตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้ คือ

1. ระดับบทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์

จากการศึกษา จะเห็นว่าระดับของบทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์ ของสาธารณสุขอำเภอ อยู่ในระดับค่อนข้างมาก คือมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.98 และเมื่อจำแนกแต่ละด้าน พบว่า ด้านการจัดทำการเปลี่ยนแปลงมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือเท่ากับ 3.22 รองลงมาคือ ด้านการคิดริเริ่มสิ่งใหม่ๆ คือมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.20 และด้านการอยู่กับการเปลี่ยนแปลงมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ ค่อนข้างน้อย คือมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.54 และจากการทดสอบสมมติฐานปรากฏผลดังนี้

2. คุณลักษณะส่วนบุคคลกับบทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์

2.1 อายุกับบทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์

จากการทดสอบสมมติฐานโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่าง ตัวแปรอายุ กับ บทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์ พบว่าตัวแปรอายุมีความสัมพันธ์ กับบทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์ ในเชิงผกผัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

สรุปแล้วจะเห็นว่า ในการปฏิบัติงานส่วนมากจะเห็นว่าอายุก็จะมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการปฏิบัติหรือการกระทำของบุคคล แต่ในเรื่องบทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์ พบว่า อายุมีความสัมพันธ์ในเชิง ผกผัน นั่นก็คือ สาธารณสุขอำเภอที่มีอายุมาก จะมีบทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์น้อย หรือสาธารณสุขอำเภอที่มีอายุมากก็อาจจะไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง ซึ่งในการแก้ปัญหา นั้นมักจะใช้ประสบการณ์ในการแก้ปัญหาโดยขาดการนำความรู้ทางวิชาการมาใช้ จึงทำให้ขาดบทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์ (บุญร แก้วส่อง และคณะ, 2539) ซึ่งจะตรงกันข้ามกับสาธารณสุขอำเภอที่มีอายุน้อยที่มักจะแก้ปัญหาโดยอาศัยความรู้ทางวิชาการ และเทคโนโลยีใหม่ๆตลอดจนมีการศึกษาสภาพแวดล้อมต่างๆมาผสมผสานในการแก้ปัญหา จึงทำให้เกิดบทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์ ได้มากกว่า จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งเอาไว้

2.2 ระดับการศึกษากับบทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์

เมื่อทดสอบสมมติฐาน โดย การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ของคะแนน บทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์ของสาธารณสุขอำเภอระหว่างกลุ่มที่มีระดับการศึกษามากกว่าปริญญา

ตรี และกลุ่มที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป พบว่ามีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยในกลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.92 และ ในกลุ่มที่มีระดับการศึกษา ตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไปมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.08

จึงสรุปได้ว่า สาธารณสุขอำเภอที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป จะเกิดบทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์ได้ดีกว่าสาธารณสุขอำเภอที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งเอาไว้

2.3 ประสิทธิภาพการบริหารกับบทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์

จากการทดสอบสมมติฐาน โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่าง ตัวแปรประสิทธิภาพการบริหาร กับบทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์พบว่า ตัวแปรประสิทธิภาพของการบริหาร มีความสัมพันธ์กับบทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์ ในเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

จึงสรุปได้ว่า ในเรื่องของบทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์ จะพบว่าประสิทธิภาพ ในการบริหารจะมีความสัมพันธ์ในทางบวก นั้นหมายถึง สาธารณสุขอำเภอ ที่มีประสิทธิภาพการบริหารสูงจะมีบทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์น้อย หรือ สาธารณสุขอำเภอที่มีประสิทธิภาพการบริหารน้อย จะเกิดบทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์ได้ดีกว่า จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งเอาไว้

3.ทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลงกับบทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์

จากการทดสอบสมมติฐานโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลง กับบทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์ พบว่า ตัวแปรทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลง มีความสัมพันธ์ กับบทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

จึงสรุปได้ว่า สาธารณสุขอำเภอที่มีทัศนคติที่ดีต่อการเปลี่ยนแปลง จะเกิดบทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์ได้ดีกว่า ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งเอาไว้

4.แรงกดดันจากผู้บริหาร และแรงกดดันจากประชาชน กับบทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์

การทดสอบสมมติฐานโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปร แรงกดดันจากผู้บริหาร และแรงกดดันจากประชาชน กับบทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์ พบว่าตัวแปรแรงกดดันจากประชาชน และตัวแปรแรงกดดันจากผู้บริหารมีความสัมพันธ์ กับบทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์ของสาธารณสุขอำเภออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ซึ่งมีค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองกับบทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์เท่ากับ 0.4106 และ 0.2600 ตามลำดับ

จึงสรุปได้ว่า ตัวแปรแรงกดดันจากผู้บริหาร และตัวแปรแรงกดดันจากประชาชนสัมพันธ์กับ

บทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งเอาไว้

5. การวิเคราะห์โดยวิธีวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

บทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์

จากการนำตัวแปรด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ซึ่งประกอบด้วย อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทางการบริหาร ตัวแปรที่สนใจต่อการเปลี่ยนแปลง ตัวแปรแรงกดดันจากผู้บริหารและตัวแปรแรงกดดันจากประชาชน ทั้งหมด 6 ตัว กับบทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์มาวิเคราะห์โดยวิธีวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ แบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) พบว่า มีตัวแปร ที่มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง (Linear Relationship) กับบทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์ของสาธารณสุขอำเภอเพียง 2 ตัว คือตัวแปรที่สนใจต่อการเปลี่ยนแปลง (X_4) และตัวแปรระดับการศึกษา (X_2) ซึ่งทั้ง 2 ตัวแปรร่วมกันพยากรณ์บทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ร้อยละ 36.96 ได้สมการถดถอยที่ดีที่สุดที่ใช้ในการพยากรณ์บทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์ ของสาธารณสุขอำเภอ คือ

$$Y_t = 2.166 + .248 (X_4) + .128 (X_2)$$

ส่วนตัวแปรที่เหลือ ได้แก่ อายุ ประสบการณ์ทางการบริหาร แรงกดดันจากผู้บริหาร และแรงกดดันจากประชาชน ไม่มีผลต่อการพยากรณ์บทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์ ของสาธารณสุขอำเภอในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเมื่อจำแนกวิเคราะห์แต่ละด้าน ของบทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นดังนี้

5.1 การอยู่กับการเปลี่ยนแปลง

จากการนำตัวแปรด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ซึ่งประกอบด้วย อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทางการบริหาร ตัวแปรที่สนใจต่อการเปลี่ยนแปลง ตัวแปรแรงกดดันจากผู้บริหารและตัวแปรแรงกดดันจากประชาชน ทั้งหมด 6 ตัว กับบทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์มาวิเคราะห์โดยวิธีวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ แบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) พบว่า มีตัวแปรที่มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง (Linear Relationship) กับบทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์ของสาธารณสุขอำเภอในเรื่อง การอยู่กับการเปลี่ยนแปลง 2 ตัวแปร คือตัวแปรระดับการศึกษา (X_2) และตัวแปรที่สนใจต่อการเปลี่ยนแปลง (X_4) ซึ่งทั้ง 2 ตัวแปรร่วมกันพยากรณ์บทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์ ในเรื่อง การอยู่กับการเปลี่ยนแปลงได้ร้อยละ 9.19 ได้สมการถดถอยที่ดีที่สุดที่ใช้ในการพยากรณ์บทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์ ของสาธารณสุขอำเภอ ในเรื่อง การอยู่กับการเปลี่ยนแปลง คือ

$$Y_a = 2.050 + .238 (X_2) + .124 (X_4)$$

5.2 การคิดริเริ่มสิ่งใหม่

จากการนำตัวแปรด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ซึ่งประกอบด้วย อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทางการบริหาร ตัวแปรที่สนใจต่อการเปลี่ยนแปลง ตัวแปรแรงกดดันจากผู้บริหาร และตัวแปรแรงกดดันจากประชาชน ทั้งหมด 6 ตัว กับบทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์มาวิเคราะห์ โดยวิธีวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ แบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) พบว่า มีตัวแปรที่มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง (Linear Relationship) กับบทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์ของสาธารณสุขอำเภอในเรื่อง การคิดริเริ่มสิ่งใหม่ มีเพียงตัวแปรเดียว คือตัวแปรที่สนใจต่อการเปลี่ยนแปลง (X_4) ซึ่งตัวแปรดังกล่าวสามารถพยากรณ์ บทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์ ในเรื่อง การคิดริเริ่มสิ่งใหม่ ได้ร้อยละ 36.96 ได้สมการถดถอยที่ดีที่สุด ที่ใช้ในการพยากรณ์บทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์ ของสาธารณสุขอำเภอ ในเรื่อง การคิดริเริ่มสิ่งใหม่ คือ

$$Y_h = 2.213 + .318 (X_4)$$

5.3 การจัดการการเปลี่ยนแปลง

จากการนำตัวแปรด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ซึ่งประกอบด้วย อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทางการบริหาร ตัวแปรที่สนใจต่อการเปลี่ยนแปลง ตัวแปรแรงกดดันจากผู้บริหาร และตัวแปรแรงกดดันจากประชาชน ทั้งหมด 6 ตัว กับบทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์มาวิเคราะห์ โดยวิธีวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ แบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) พบว่า มีตัวแปรที่มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง (Linear Relationship) กับบทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์ของสาธารณสุขอำเภอในเรื่อง การจัดการการเปลี่ยนแปลงมี 2 ตัวแปร คือตัวแปรที่สนใจต่อการเปลี่ยนแปลง (X_4) และตัวแปรแรงกดดันจากประชาชน (X_6) ซึ่งทั้ง 2 ตัวแปร ร่วมกันพยากรณ์บทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์ ในเรื่อง การจัดการการเปลี่ยนแปลง ได้ร้อยละ 37.29 ได้สมการถดถอยที่ดีที่สุดที่ใช้ในการพยากรณ์บทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์ของสาธารณสุขอำเภอ ในเรื่อง การจัดการการเปลี่ยนแปลง คือ

$$Y_c = 2.115 + .241 (X_4) + .114 (X_6)$$

สรุปแล้ว จากการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยแวดล้อมทางการบริหารที่สัมพันธ์กับบทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์ของ สาธารณสุขอำเภอในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับบทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์ดังนี้

1. ตัวแปร อายุ และประสบการณ์ทางการบริหาร มีความสัมพันธ์ กับบทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์ของสาธารณสุขอำเภอ ในเชิงพหุคูณ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งเอาไว้

2. จากการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ของคะแนน บทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์ ระหว่างกลุ่มที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป และกลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี พบว่า ทั้ง 2 กลุ่ม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งเอาไว้ และเมื่อจำแนกวิเคราะห์แต่ละด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนบทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์ของกลุ่ม ที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป และกลุ่มที่มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีในเรื่อง การอยู่กับการเปลี่ยนแปลง และการจัดการการเปลี่ยนแปลงมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และพบว่าในด้านการคิดริเริ่มสิ่งใหม่ๆ ไม่มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ตัวแปร ทักษะคิดต่อการเปลี่ยนแปลง มีความสัมพันธ์กับ บทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4. ตัวแปรแรงกดดันจากผู้บริหาร และตัวแปรแรงกดดันจากประชาชน มีความสัมพันธ์ กับ บทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

5. สมการในการทำนาย บทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์ ของสาธารณสุขอำเภอ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ $Y_c = 2.166 + .248 (X_4) + .128 (X_2)$

5.4 ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ นับว่าเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเอง ของ สาธารณสุขอำเภอ ตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา วิจัยไปใช้ประกอบการพัฒนาสาธารณสุขอำเภอ ตลอดจนการสรรหาบุคลากรเพื่อเข้าดำรงตำแหน่ง สาธารณสุขอำเภอ เพื่อที่จะสามารถบริหารงานในสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ ภายใต้ภาวะการณ์ ที่มีการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะผลการศึกษาค้นคว้าดังนี้

1. การกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกสาธารณสุขอำเภอ

ในการคัดเลือกบุคคลที่จะเข้ามาดำรงตำแหน่ง สาธารณสุขอำเภอ ให้สามารถบริหารจัดการภายใต้ภาวะการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงได้นั้น ควรนำเกณฑ์เรื่องระดับการศึกษา และมีการ วัดทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลง และควรให้ความสำคัญในเรื่องอายุและประสบการณ์ทางการบริหาร น้อยลง

2. การเสริมสร้างสมรรถนะสาธารณสุขอำเภอ

2.1 จากการศึกษาจะเห็นว่า ระดับการศึกษาของสาธารณสุขอำเภอประมาณ 2 ใน 3 อยู่ในระดับที่ต่ำกว่าปริญญาตรี หรือระดับประกาศนียบัตรพนักงานอนามัยเป็นส่วนใหญ่ เพราะตัวแปรระดับการศึกษา และตัวแปรทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลงเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพล ต่อบทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์ ดังนั้น จึงจำเป็นที่จะต้องมีการส่งเสริม/สนับสนุน ให้สาธารณสุขอำเภอ มีการศึกษาต่อเนื่องให้เพิ่มมากขึ้น โดยเปิดโอกาสทางการศึกษาให้สาธารณสุขอำเภอ ได้มีการศึกษาต่อเนื่อง ในระดับปริญญาโดยไม่จำกัดโควตาเพื่อส่งเสริมให้ระดับของบทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์เพิ่มมากยิ่งขึ้น และเกิดการพัฒนามาบทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์ อันจะส่งผลต่อการบริหารงานในตำแหน่งสาธารณสุขอำเภอ ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ในยุคปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 สนับสนุนให้สาธารณสุขอำเภอ มีการฝึกอบรมระหว่างประจำการอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะกลุ่มสาธารณสุขอำเภอที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป โดยจัดหลักสูตรที่จำเป็น สำหรับการบริหารและวิชาการใหม่ ๆ เพื่อให้เกิดวิสัยทัศน์ ตลอดจนสามารถนำเอาความรู้ที่ได้รับ ไปผสมผสาน กับประสบการณ์ทางการบริหารเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสาธารณสุขอำเภอที่มีอายุราชการมาก ซึ่งจะมีบทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์น้อย และมักจะไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง ซึ่งหลักสูตรควร เน้น เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ๆ ตลอดจนกลวิธี และการนำนโยบายไปปฏิบัติให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

2.3 มีการบูรณิเทศสาธารณสุขอำเภอ ก่อนที่จะเข้ารับตำแหน่ง ซึ่งหลังจากที่มีการตั้งหลักเกณฑ์ต่างๆที่ชัดเจนสำหรับสรรหาสาธารณสุขอำเภอแล้ว เมื่อได้บุคคลที่ผ่านการคัดเลือกตามคุณสมบัติดังกล่าวข้างต้นแล้ว บุคคลที่ผ่านการคัดเลือกน่าจะ ได้เข้ารับการอบรมหลักสูตรสาธารณสุขอำเภอก่อนเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมต่างๆ ก่อนที่จะเป็นผู้บริหารสาธารณสุขในระดับอำเภอ

2.4 จัดสัมมนาสาธารณสุขอำเภอโดยเน้น หลักสูตรทางวิชาการและมีเนื้อหาของการสัมมนาเกี่ยวกับ ทฤษฎีต่างๆที่เกี่ยวข้องกับบทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์เพื่อ เป็นการเพิ่มพูนความรู้ด้านวิชาการ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำงานตลอดจนเป็นการเพิ่มวิสัยทัศน์ให้สามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. การเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าดำรงตำแหน่งสาธารณสุขอำเภอในอนาคต

3.1 ผลักดันเจ้าหน้าที่สาธารณสุข และผู้ช่วยสาธารณสุขอำเภอให้มีการศึกษาต่อเนื่องในระดับปริญญาตรีให้เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากปัจจุบันสาธารณสุขอำเภอส่วนมาก มีอายุเฉลี่ย 50 ปี และมึระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีจำนวน 2 ใน 3 จึงจำเป็นอย่างยั้งที่ที่เจ้าหน้าที่สาธารณสุข โดยเฉพาะผู้ช่วยสาธารณสุขอำเภอจะต้องมี ความรู้ความสามารถในการบริหารความรู้ที่เกี่ยวข้อง

กับเทคโนโลยีสมัยใหม่ตลอดจนวิชาการต่างๆที่เกี่ยวข้องอยู่เสมอ เพื่อจะได้เป็นสาธารณสุขาอาเภอในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 ศึกษากรอบเจ้าหน้าที่สาธารณสุข โดยเฉพาะผู้ช่วยสาธารณสุขอาเภอ เพื่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการเปลี่ยนแปลง โดยเน้นหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างสมรรถนะ ในการอยู่กับการเปลี่ยนแปลง และให้ตระหนักต่อแรงกดดันที่เกิดจากความต้องการของประชาชน เพื่อจะได้สาธารณสุขอาเภอ ที่สามารถบริหารจัดการภายใต้ภาวะการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงได้

3.3 เปิดโอกาสให้สาขาวิชาชีพอื่น เข้ามาร่วมดำเนินการด้านสาธารณสุขอาเภอได้ เช่น นักวิชาการสาธารณสุข หัวหน้าฝ่ายในโรงพยาบาลชุมชน และอื่นๆโดยกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาโดยใช้ระดับการศึกษา และการวัดทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลง การตระหนักต่อแรงกดดัน จากประชาชนเข้าร่วมพิจารณา และควรให้ความสำคัญของอายุ และประสบการณ์ในการบริหารน้อยลง ซึ่งเดิมการสรรหาบุคคลเพื่อเข้าดำรงตำแหน่งสาธารณสุขอาเภอ ไม่ได้กำหนดไว้ชัดเจน ส่วนมากจะคัดเลือกจาก ผู้ช่วยสาธารณสุขอาเภอ โดยระบบอาวุโส ซึ่งจากผลการวิจัยจะเห็นว่า ผู้ที่มีอายุมากนั้นจะมีบทบาท ในการริเริ่มสร้างสรรค์น้อยหรือมักจะต่อต้านการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นถ้าหากว่า มีการกำหนดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน และนำหลักเกณฑ์เหล่านั้นมาใช้อย่างเป็นรูปธรรม ก็จะทำให้เกิดการยอมรับในกลุ่มที่จะเข้าสู่ตำแหน่ง สาธารณสุขอาเภอในอนาคต ซึ่งที่สำคัญที่สุดก็จะเกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร และ ส่งผลประโยชน์ถึงประชาชนในที่สุด

5.5 ข้อเสนอแนะ สำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัย เพื่อหาปัจจัยแวดล้อมภายใน และปัจจัยแวดล้อมภายนอก เพิ่มเติม เพื่อหาตัวแปรที่มีอิทธิพล ต่อบทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์ของสาธารณสุขอาเภอ ที่นอกเหนือจากทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลงและระดับการศึกษา เพื่อที่จะสามารถพยากรณ์บทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์ได้เพิ่มมากขึ้น และเมื่อทราบว่าปัจจัยไหนที่มีอิทธิพลต่อบทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์ มากที่สุดก็จะสามารถส่งเสริม หรือสนับสนุน ให้เกิดบทบาทเพื่อสามารถบริหารจัดการภายใต้ภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ควรมีการศึกษาวิจัย ถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเปลี่ยนแปลง ว่าเกิดได้อย่างไร เพื่อจะนำไปสู่การสนับสนุนให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อเหตุการณ์ หรือการเปลี่ยนแปลงได้

3. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงทดลองในเรื่อง การเสริมสร้างบทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อจะได้รูปแบบในการเสริมสร้างบทบาทดังกล่าว และนำไปสู่การพัฒนาสาธารณสุขอาเภอต่อไป